

Ano, vidíte dobře. Tento upravený slogan, používaný převážně ve spojení s policií, jsem si vypůjčil, abych se s vámi podělil o jeden z našich případů, který jsme v roce 2019 řešili nedaleko obce Doubrava, nacházející se na Plzni – severu mezi Nýřanami a Úlicemi.

Bohužel čím dál častěji se totiž i z nás stávají vyšetřovatelé trestné činnosti a řešíme případy, kdy dojde k nelegálnímu usmrcení zvláště chráněného živočicha. Navíc někteří z nás již několik let fungují i jako stráž ochrany přírody, a tak máme i onu pověstnou „placku“ a průkaz, který nás dle zákona opravňuje například k přímé účasti právě na policejním vyšetřování. Bohužel případ, o kterém vás budeme informovat dnes, opravdová policie nevyšetřila, a tak dopadl úplně stejně jako desítky ostatních, které skončily v kolonce odložené, neprokázané a zastavené řízení. Proto jsem také dnes vybral případ, který se odehrál v roce 2019 a o kterém jsme Vás ještě neinformovali. Fotografie i informace, které jsou zde uvedeny, byly totiž součástí vyšetřovacího spisu a určeny pouze pro policii a další složky.

Otrávený AUKI87

AUKI87 je označení telemetricky sledovaného luňáka červeného, kterého jsme až do května 2019 bedlivě sledovali. Díky projektu kolegy MVDr. Ivana Literáka z Veterinární fakulty v Brně a Mag. Dr. Rainera Raaba

z biologického institutu z Rakouska jsme od roku 2017 do současnosti vysílačkou vybavili už přes 40 vzácných dravých ptáků. Navíc AUKI87 byl přímý potomek samice KITEo4, která byla úplně prvním luňákem červeným, vybaveným vysílačkou jako mládě na hnízdě u obce Doly na Tachovsku v roce 2015. Ta pak hnízdila v roce 2017 u obce Ves Touškov a spolu s nám neznámým samcem měla tři mláďata. Všechna tři dostala vysílačky a mezi nimi byl i AUKI87, kterého jsme mohli nepřetržitě sledovat. Vysílačka hlásí, odkud a kam se pták pohybuje, ale také jakou má tělesnou teplotu, aktivitu, kde spí, kde porcuje potravu, hnízdí atd. Ornitolog kolega Hynek Matušík z Moravy je pak díky tomu schopen poskládat celkovou mozaiku o tom, co kde jaký pták aktuálně dělá, případně co se mu kde přihodilo. A tady náš příběh AUKI87 začíná.

Úterý 30. 4. 2019 ve 4:44 Hynek Matušík napsal:

Ahoj Karle, podle lokací mně vychází, že samec luňáka červeného AUKI87 hnízdí poblíž Doubravy na Plzni severu, souřadnice posílám a prověř prosím, zda mám pravdu – koukni se tam. *Děkuji. Ahoj Hynek M.*

Středa 8. 5. 2019 (státní svátek) – krátce po 15. hodině.

Lokalita Doubrava u Nýřan, čerstvě oseté hrachové pole u obce Kníže. Karel Makoň.

Podle zadaných souřadnic a vytištěné mapy hledám hranu lesa, kde by se mělo nacházet hnízdo námi telemetricky sledovaného luňáka červeného. Spletl jsem si však zářez pole do lesního komplexu a hledám v jiném „zálivu“. Paradoxně se nacházím cca 150 m od v tu dobu již otráveného krkavce velkého, ležícího na témže hrachovém poli, po kterém jsem šel. Otrávený krkavec leží mezi mnou a mysliveckým posedem stojícím na okraji lesa. Krkavec jsem si však nevšiml a přesouvám se na sousední lokalitu.

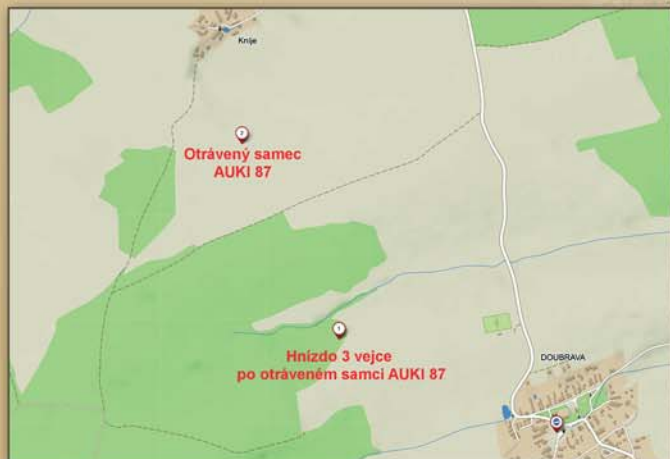
Tentýž den a stejná lokalita – 15:50 až 17:10 hod.

Znovu se orientuji podle tištěné mapy i zadaných souřadnic a začínám systematicky prohledávat lesní komplex. Zhruba po 60 minutách vyplaším ze stromu kousek od obsazeného hnízda samce luňáka červeného AUKI87 s vysílačkou. Rychlá kontrola

AUKI87 s dalšími dvěma mláďaty na hnízdě u Vsi Touškov

DES OP Plzeň hledá, pátrá, informuje

dalekohledem, ověření pobytových stop, fotodokumentace a urychleně z lokality odcházím, abych dravce nerušil. Je přesně 17:10 hod., když cvaknu poslední fotografii hrany lesa i s létajícím AUKI87. V ten moment netuším, že jsem poslední člověk, který ho vidí ještě živého a létajícího. Podle dat z vysílačky totiž zhruba hodinu poté přelétl na ono hrachové pole s mrtvým otráveným krkavcem, začal ho konzumovat od volete a otrávil se také.

Pátek 10. 5. 2019 v 9:49

Ivan Literák napsal:

Ahoj Karle, urgentní zpráva: AUKI87 (původně Ves Touškov) je asi mrtvý na poli u Kníže. Viz lokace v příloze. Mohl bys to prosím řešit – včetně případného ohlášení policii? *Díky, zatím, Ivan L.*

Přebírám informaci od kolegy Ivana Literáka, okamžitě zadávám souřadnice do mapy a chystám se vyrazit na místo. Zároveň telefonuji kolegovi Davidu Melicharovi, který je rovněž stráží ochrany přírody a nachází se v podstatně kratší dojezdové vzdálenosti k hlášenému místu a žádám ho o urgentní spolupráci.

Tentýž den a stejná lokalita

– 10:44 hod.

Přímo na lokalitě se potkávám s kolegou D. Melicharem a opatrně, abychom nepoškodili stopy, opět konzultujeme celou událost. Na místě N49.45 17.29 – E13.10 20.80 „čerstvě“ osetém (klíčícím) hrachovém poli leží cca 200 m od mysliveckého posedu uhynulý krkavec velký s luňákem červeným. Vedle nich ve vzdálenosti 36,5 cm nacházíme zbytky (skořápky a část zaschlé vaječné blány) pravděpodobně slepičího vejce. Na první pohled je patrné, že krkavec uhynul dříve, na poli musel ležet jako první a stal se tak potravou pro luňáka. Zároveň se dle polohy a nálezu zbytků vejce nabízí hypotéza, že uhynulý krkavec velký se na lokalitě otrávil právě nastraženým a úmyslně otráveným vejcem, přičemž jed fungoval tak rychle, že u něj hned zůstal ležet a uhynul. Otráveného krkavce s obsahem otráveného vejce ve voleti a horní části trávicího traktu pak našel luňák červený (v přírodě fungující hlavně jako mrchožrout a zdravotní police) a chtěl se na něm přiživit. Tím, jak začal krkavce konzumovat právě od volete a hrudi (což se následně potvrdilo i pitvou a nálezem průdušnice krkavce včetně obsahu volete ve voleti pitvaného luňáka), přišel i on do kontaktu s původně otrávenou návnadou

V případech podezření na otravu voláme Policii ČR

Tři nasezená vejce byla třeba z hnízda sundat

Čerstvě vylíhla mláďata – líheň Vlastimila Voráčka v Roupově

Odchov sirotků v ZSŽ Plzeň

a na základě toho i on velmi rychle a na místě uhynul. Vše nasvědčovalo tomu, že jako jed byla použita velice prudká a účinná látka na bázi karbofuranu.

My v těchto případech okamžitě voláme Policii ČR, postup je při podezření na otravu karbofuranem daný. (Otrava se následně prokázala vyšetřením od specializované, akreditované laboratoře, kam byly všechny vzorky odeslány.) Policie ČR pak volá speciální výjezdovou skupinu kriminalistů a techniky, kteří případ převezmou a začnou podle celorepublikové metodiky Policejního prezidia případ řešit. Pro jistotu vše ještě telefonicky a pomocí SMS řešíme s kolegou Ivanem Literákem, Hynkem Matušíkem, veterinářem Otou Humlem a dalšími. To, co se však odehrálo po příjezdu místně příslušné policejní hlídky, lze snad jenom vysvětlit tím, že policie vyšetřovala v ten moment závažnější případy trestné činnosti a nebyl nikdo další, kdo by na místo mohl dorazit. Ve finále jsme tedy z titulu stráže ochrany přírody veškeré stopy na žádost dvou přítomných policistů a operačního důstojníka zajistili my. Na tom by nebylo nic tak divného, kdybychom následně od policie nedostali vyrozumění, že se nepodařilo prokázat a ani vypátrat, kdo onu trestnou činnost spáchal...

Co by to ale bylo za příběh, kdyby neměl alespoň malý happyend? Toho dne, kdy jsme našli a řešili onoho otráveného hnízdícího samce AUKI87, seděla jeho partnerka stále na hnízdě na třech již nasezených vejcích. Její mateřský pud jí nedovolil hnízdo opustit, a tak vzorně seděla na vejcích a čekala, až se samec vrátí. Co však nevěděla, byla skutečnost, že samec se už nevrátí, a tak kolega David Melichar na hnízdo vylezl, samici vyplašil a vejce dolů sundal. Ta jsme pak okamžitě převezli do líhne Vlastimila Voráčkovi do Roupova, kde se z nich 15. 5. 2019 vylíhla dvě nádherná mláďata (třetí vajíčko bylo neoplozené – čisté). Ta byla následně ve věku čtyř týdnů opět vybavena vysílačkou a adoptována do náhradních hnízd k jiným rodinám luňáků červených. Dnes díky telemetrickému sledování těchto sirotků víme, že byli adoptivními rodiči přijati, úspěšně odchováni, vyvedeni a rozlétli se zimovat, jeden do Španělska a druhý do Francie.

Rád bych poděkoval všem, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na záchraně a odchovu těchto dvou sirotků po samci AUKI87. Jen díky nim mohli dva vzácní luňáci přežít a vzlétnout k obloze.

■ Karel Makoň, DES OP Plzeň